

Carmabi Foundation

Piscaderabaai z/n

Curaçao

Phone: +5999-4624242

Web: www.researchstationcarmabi.org

Willemstad, 25 novèmber 2016

Na miembro di Parlamento di Kòrsou
Pa medio di presidente (interino) di Parlamento di Kòrsou
Sr. H. Davelaar

OPEN BRIEF¹

Apresiabel miembro di Staten, honorabel sr. Presidente

Pais Kòrsou tin un grandura di solamente 444 km². Aunke chikitu, ta e baranka aki nos komo siudadano di Kòrsou tin. E isla aki ta forma base di nos desaroyo, nos rikesa i nos bienestar. Ta di sumamente importansia pa nos bida i pa nos pais ku nos Parlamento, ku a wòrdu skohe pa representá hinter pueblo di Kòrsou, ta debidamente informá pa asina nan por traha na un manera responsabel pa kuida bienestar di pueblo di Kòrsou.

Fundashon “Caribbean Research & Management of Biodiversity, miho konosi komo Carmabi, tin komo meta statuario di aportá na un desaroyo balansa i duradero di nos isla Kòrsou, den kual e ta dediká su mes na un maneho óptimo i uzo duradero di nos naturalesa riba tera i den laman. Resientemente Carmabi a konsehá Gobièrnu entre otro ku institushon di área nan ku Gobièrnu a apuntá komo teritorio protehá bou di Konvenshon di Ramsar. Banda di esaki Carmabi a duna konseho na Gobièrnu den kuadro di konstrukshon di e di dos Mega Pier i a duna aviso den kuadro di kombatementu awa di kosta kontaminá.

Carmabi a presensia huntu ku Gobièrnu di Kòrsou na konferensia internashonal di “United Nations” i “Parlatino”. Carmabi su ròl komo konsehero ta konsistí di duna informashon funda i ophetivo na esnan ku mester disidí, nos Parlamento, riba futuro di nos isla Kòrsou.

¹ Deze brief wordt aangeboden in het Nederlands en Papiaments waarbij de nederlandse tekst als formeel geldend moet worden beschouwd

Pronto Parlamento lo trata “concept Landsverordening herziening Oostpunt tot wijziging van het ontwikkelingsplan Curaçao (AB 1995, No 36), hierna verder te noemen de Landsverordening Oostpunt.” Tur miembro di Parlamento por lesa e “Memorie van Toelichting behorende bij de Landsverordening Oostpunt” pa haña mas informashon tokante motibu i background di kambio den e plan.

E investigashonnan riba kual Gobièrnu di Kòrsou a basa su plan di maneho “beleid” (de concept Landsverordening Oostpunt) sinembargo a resultá di ta; no ophetivo, no fundá, no independiente, inkompleto i deficiente pa loke ta trata kontenido. Mas aleu lo splika esaki.

E materia aki pronto lo wòrdu trata den un kaso den korte. Pa e motibu aki Carmabi ta pone en eskrito algun punto di atenshon pa tur miembro di Parlamento ta debidamente informá. Athunto ku e karta aki, un relato mas amplio ku referensia na tur dokumentonan importante.

General

- a. Den e plan di desaroyo di Kòrsou, Eilandelijk Ontwikkelingsplan EOP, ta wòrdu stipulá ku den planifikashon di áreanan mester tene kuenta ku tur interes nan relevante i tuma komo punto di salida e aspekto di “concentratiegedachte”². For di 10.10.10 laman tambe ta forma parti di pais Kòrsou. Na momento di trese kambio den EOP mester tene kuenta ku e aspekto nan aki. Areglonan ku ta tene solamente kuenta ku un parti di e isla (manera stipulá den “concept Landsverordening”) i ku NO ta inkluí kosta i laman rondó di e isla, ku for di 10.10.10 lo mester ta forma parti di EOP, ta perturbá kompletamente e karakter integral di planifikashon i desaroyo di e isla.
- b. E Landsverordening ta un instrumento públiko dirigí na interes general den kual mester tene kuenta ku interes nan di tur yu di Kòrsou. E “concept Landsverordening Oostpunt” ta trata solamente di un “privaatrechtelijke overeenkomst” entre Gobièrnu i heredero nan Maal. No ta tene kuenta ku interes general manera entre otro e importansia ekonómiko di ref di Koral di Kòrsou ku ta fungi komo pilar pa turismo i peska. 23% di empleo ta dependé direktamente o indirektamente di turismo marítimo i e kontribushon ekonómiko di nos kosta i ref ta US\$6.2M pa kada kilometer di ref pa aña (total di \$443M pa aña)³. E kontribushon ekonómiko di ref di Koral na ekonomia di nos isla a wòrdu

² De hoofdstrategie van het EOP is het concentratiebeleid waarmee het uitwaaieren van stedelijke elementen (gebouwen, infrastructuur en allerlei voorzieningen) over het eiland dient te worden tegengegaan. Het concentratiebeleid stuurt de richting van de ruimtelijke ontwikkelingen. Het is daarmee het belangrijkste uitgangspunt van het EOP. Het concentratiebeleid is een vereiste om het *landelijk en open karakter* van het niet verstedelijkte deel van het eiland te kunnen behouden.

³ Waitt Institute (2016) Economic Valuation of Curaçao’s Marine Resources, zie: <https://goo.gl/rvqoRF>

kalkulá sigun un sistema ku ta wòrdu uza na diferente isla o pais manera Bermuda, Merka, Bonaire, Guam i diferente otro lugá. Kasi 80% di turista a mensioná ku nan lo NO bishita Kòrsou mas si nos ekosistema marítimo, den kual tambe nos ref di Koral na Oospunt, bai atras.

- c. Den 2010 Gobièrnu a bai di akuerdo pa desaroyá (un mínimo di) mitar di e área, segun kondishonnan estrikto basa riba resultado di estudio na e impakto ekonómiko i e rapòrt “Milieu Effect Rapportage”. E palabrashonnan ku heredero nan Maal a wòrdu stipulá den e Vaststellingsovereenkomst. Si a kaso por ehèmpel solamente 20% di e área por wòrdu desaroyá pasobra e impakto riba naturalesa a resultá di ta grandi, ta nifiká ku e partidonan por provoká, pa medio di arbitrahe, un desishon den kual Gobièrnu lo mester paga daño di perhuisio adishonal. Sinembargo e estudio nan mensioná nunka no a tuma lugá i ta pa e motibu aki no tin bista riba e posibel daño i efekto riba medio ambiente di e isla si desaroyá Oospunt manera a wòrdu proponé.
- d. E investigashonnan, a base di kual Gobièrnu a stipulá su plan di maneho den Landsverordening Oostpunt, por wòrdu kualifiká komo NO independiente i NO ophetivo. E investigashon asina yama Eastpoint Planning Study (EPS, zoningplan van de ruimtelijke indeling van Oostpunt) ta un estudio hasi dor di arkitekto Ted Wolff di Wolff Landscape Architecture & partners. E estudio di e efekto riba medio ambiente ta basa solamente riba dos “veldstudie” di dies dia den kual a wak solamente e parti riba tera i no bou di awa. E efekto negativo riba nos medio ambiente dor di desaroyo no a wòrdu trata, ni tampoko e importansia di e ref di Koral na Oostpunt. Oostpunt ta pertenesé na herederonan Maal pero e ref di Koral ta pertenesé na pais Kòrsou.

Segun un investigashon grandi i amplio ku a tuma lugá (promé biaha den Karibe) sientífiko nan por a determiná ku ref di Koral di Oostpunt huntu ku ref di Bermuda i Flower Garden Banks (Merka) ta pertenesé na un di e delaster lugá nan den Karibe kaminda e ref di Koral a permanesé kasi intakto. E ref di Koral na Oostpunt ta pertenesé den e Top-3 di ref nan mas konserva den region.

- e. E dokumento “concept Landsverordening Oostpunt” a wòrdu kompilá sin ku e siudadano di Kòrsou por a partisipá den un desishon òf por a hasi un apelasjon, entrega un keho. E concept Landsverordening ta trata un plan di desaroyo, un tópiko ku semper (promé ku 10.10.10 tambe tabata asina) ta referí partisipashon di e siudadano. Ministerio di VVRP no a ofresé ningun posibilidat pa siudadano por apelá òf entrega un

keho. Dor di NO tene su mes na lei, Ministerio di VVRP a perhudiká e derechi di siudadano nan di Kòrsou;

- f. Manera a wòrdu splika den diferente media di komunikashon lokal ta trata aki tambe di un konflikto di interes. E konsehero ku Gobièrnu a kontratá ta mesun ku ta representá bienestar di e heredero nan Maal i e bienestar di e desaroyadó di proyekto di eksterior. E ofisina di abogado HBN Law tabata konsehero hurídiko di Ministerio di VVRP i alabes abogado di heredero nan Maal. Aparte di esaki un abogado afiliá na e ofisina menshoná tabata forma parti di un komishon di 5 persona “Projectcommissie” ku mester a supervisá e planifikashon di e proyekto di desaroyo di Oostpunt. E asina yama “zienswijzenprocedure”, ku a pone ku siudadano di Kòrsou no tabata por a entrega un keho kontra di plan nan di Oostpunt, tabata un konseho di HBN Law na Gobièrnu di Kòrsou. Banda di esaki e konsehero ku Ministerio a kontratá i ku tambe ta forma parti di e “Projectcommissie”⁴ ta alabes e representante di e desaroyadó ku tin òf tabata tin opshon riba tereno na Oostpunt i fuera di esei e konsehero aki tabata ehekutá trabou nan riba òrdu di HBN Law, abogado nan di heredero nan Maal.
- g. E informashon suministrá na Parlamento i tambe na siudadano nan di Kòrsou, den kual ta trata e kontenido i kon a yega na e concept Landsverordening Oostpunt, ta wòrdu kualifiká komo mínimo, engañoso, eróneo i hasta komo algu klandestino.
- Den e dokumento Preamble van het Landsbesluit⁵ den kual e institushon di e Commissie Beoordeling Zienswijzen a wòrdu aprobá, tin palabra ku konhunto ku e concept Landsverordening, keho nan di siudadano nan preokupá kontra e desaroyo nan plania na Oostpunt i e posishon ku Gobièrnu a tuma den esaki, mester wòrdu manda na Parlamento. Esaki no a tuma lugá. Al kontrario VVRP a trata di skonde komentario nan kritiko riba e concept Landsverordening.

⁴ De Project Commissie bestond uit: 1. de heer D. de Palm als voorzitter, 2. de heer D. Puriel, 3. de heer L. Janga (voormalig wnd. hoofd DROV), 4. mevrouw M. Jezek (vertegenwoordiger Erven Maal); 5. de heer R. Blaauw (vertegenwoordiger Erven Maal)

⁵ Landsbesluit van 27 augustus 2013, no 13/1241, ontvangen door de Staten op 13 september 2013.

Únikamente despues di un apelashon riba Landsverordening Openbaarheid Bestuur, 4 kaso den korte i e sentensia den kual Gobièrnu lo mester paga “dwangsom”, Carmabi a risibí e dokumento riba kual e concept Landsverordening ta basa riba dje (frase i palabra nan a wòrdu tapa ku marker pretu). A bin sali na kla ku e Commissie Beoordeling Zienswijzen⁶ a konfirmá kasi tur e keho nan ku siudadano nan a trese dilanti.

Opinion di adviesorganen van de Regering

Carmabi ta indiká ku e adviesorganen van de Regering unánimemente ta di opinion ku e investigashon nan a base di kual a traha plan di desaroyo di Oospunt (Eastpoint Planning Study) a resultá di ta pa un parti inkorekto òf insufisiente i inkompleto.

- E **Commissie Beoordeling Zienswijzen** ku Gobièrnu a instituí a konkluí den su presentashon final entre otro ku e investigashonnan ta;
 - no fundá;
 - no a hasi uzo di informashon eksistente;
 - no a tene kuenta ku balor nan kultural históriko ni tampoko ku e naturalesa di Oostpunt;
 - informashon importante ku ta trata balor di naturalesa a wòrdu laga afó;
 - hopi ponensia no ta funda, no tin argumento etc...

E konklushon di **Commissie Beoordeling Zienswijzen** ta bisa ku e Eastpoint Planning Study (EPS) no ta ofresé sufisiente base riba kual direktiva⁷ por tuma un desishon sólido teniendo kuenta ku tur interes.

E konseho destruktivo aki a yega serka Carmabi solamente despues ku hues a intervení i eksigí di VVRP pa hasi esaki. VVRP na su turno a skùif e konseho un banda den e Memorie van Toelichting.

⁶ De Commissie Beoordeling Zienswijzen is een door de overheid ingestelde commissie bestaande uit 5 personen waaronder een jurist van het Bureau Wetgeving en Juridische zaken, om de ingediende bezwaren tegen de Landsverordening Oostpunt te beoordelen en daarover aan de Minister te adviseren. De Commissie bestond uit: Drs M Eustatius, voorzitter, Mr N. Regina, secretaris, Mr drs M. Heidweiller, jurist en ruimtelijk deskundige, Drs T van den Brink, natuurdeskundige, Drs R. Karsdorp, ruimtelijk deskundige.

⁷ <https://goo.gl/y7eAjW>

- **Raad van Advies**, e órgano di mas haltu ku ta konsehá Gobièrnu ta duna konseho amplio i sigur den kual aspekto nan di “rechtmatigheid, wetmatigheid en beleidsmatigheid” ta wòrdu trese dilanti pa ku e concept Landsverordening Oostpunt. Den esaki nan ta konkluí pa Gobièrnu konsiderá di no entrega e *Ontwerplandsverordening* na Parlamento promé ku a tene kuenta ku e aspekto nan.⁸

Por bisa ku ta mas ku klaro ku Gobièrnu no a duna oido na e konsehonan. E motibu dikon VVRP no a inkluí e preokupashon nan di Zienswijze Commissie i Raad van Advies no ta wòrdu splika den Memorie van Toelichting di Concept landsverordening. En breve, e Ministerio no a kumpli ku e prinsipio di asina yama “behoorlijk bestuur” i tampoko ku “het zorgvuldigheidsbeginsel, motiveringsbeginsel, en het formele rechtszekerheidsbeginsel”

- **Sociaal-Economische Raad (SER)**, e órgano di derecho públiko ku tin komo meta duna konseho na Gobièrnu di Kòrsou den kuadro di tema nan importante riba área sosioekonómiko tambe tabata negatíf den su evaluashon di concept Landsverordening Oostpunt. SER ta mensioná den su konseho di 8 di yùni 2016 na Minister diferente keho riba e plan manera; e plan falta “bestemmingskaarten”, a neglishá keho nan hasi, e estudio di Impakto Ekonómiko no ta realístiko i huntu ku esei tampoko e paragraf di finansa, no a tene kuenta ku tratado internashonal pa ku protekshon di naturalesa. Nan ta konkluí ku *Oostpunt-EOP-wijziging* ta krea un presedente indeseá.⁹

E konseho aki tambe Gobièrnu no a hasi kaso di dje i tampoko no a mension e den e Memorie van Toelichting ku miembro nan di Parlamento a risibí.

⁸ <https://goo.gl/sSnQO5>

⁹ <https://goo.gl/Uxklui>

Resúmen

A base di loke a wòrdu presentá por trese dilanti ku investigashonnan riba kual Gobièrnu ta basa su plan di maneho den Landsverordening Oostpunt ta no independiente, no ophetivo, kontenido ta deficiente i inkompleto (den Appendix tin mas detaye)

Pa evitá ku e isla Kòrsou risibí daño grandi i ireparabel pa ku su ekonomia i ekologia, miembro nan di Parlamento mester pèrkurá ku e plan di maneho Gobièrnu ku ta trata desaroyo di nos isla, en espesial e área di Oostpunt, ta basa riba konseho nan adekuá i independiente. Banda di esaki ehkushon funda di e Milieu Effect Rapportage (MER)¹⁰ mester tuma lugá i tambe un investigashon na e konsekuensianan ekonómiko. Tur e dos aspekto nan aki ta falta i nan ta wòrdu mira komo eksigensia nan mínimo ku mester tin promé ku konsiderá desishonnan pa loke ta trata e Landsverordening Oostpunt.¹¹

Aktualmente tin un kaso na korte den kual Carmabi ta pidi hues pa apuntá un eksperto eksterno - Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (StAb) – pa evaluá e estudio Eastpoint Planning Study (EPS). Asin’aki por haña un rapòrt di un eksperto independiente ku por duna konseho tokante e investigashonnan eksistente ku a wòrdu hasi i ku riba kual Ministerio di VVRP a basa su plan di maneho. Lo wak si e investigashonnan aki a kumpli ku e eksigensianan ku mester tin segun e milieueffectrapportage, pa asina garantisá un desaroyo duradero.

Carmabi ta enfatisá ku e no ta kontra desaroyo na Oostpunt, pero ta trese dilanti si ku esaki mester ta basa riba un evaluashon korekto di interes nan i basa riba informashon fundá.

E ref di Koral na Oostpunt ta pertenesé na e tres ref nan mas saludabel den Caribe i nan tin un balor (ekonómiko) inmenso pa nos isla. E plan nan ku tin riba mesa aworakí, segun eksperto nan internashonal, lo resultá na pèrdida di un fuente importante i úniko di Kòrsou. A base di loke nos ta premirá ta importante ku e plan nan mensioná den concept Landsverordening wòrdu amplia i ahustá.

¹⁰ De verplichting tot het uitvoeren van een Milieu Effect Rapportage vloeit voort uit de Landsverordening Grondslagen Natuurbeheer en –Bescherming, het internationale SPAW protocol, de “Terms of Reference”voor de studie naar de economische aspecten van de voorgenomen ontwikkeling, en de afspraken vastgelegd in de z.g. vaststellingsovereenkomst tussen de Overheid en de Erven Maal

¹¹ Carmabi heeft het al dan niet ontbreken van het MER rapport aan de rechter voorgelegd zie: <https://goo.gl/Dw01CD>

Carmabi kier urgi na boso tur pa atendé e Landsverordening Oostpunt solamente despues ku tur e investigashonnan nesesario a tuma lugá pa asina abo komo miembro di Parlamento por tuma un desishon kuidadoso pa ku e área úniko aki di Kòrsou.

Atentamente

Caribbean Research & Management of Biodiversity (Carmabi) Foundation

Na number di Direktor,

Na number di Direktiva,

Ir. Paul Stokkermans

Direkteur

Drs. Tom Kok

Voorzitter

Dhr. Richard Cardose

Secretaris

Bijlagen:

[1] *Deze zelfde brief in het papiaments. Formeel dient echter de nederlandse versie als leidend beschouwd te worden.*

[2] *Brief aan de Gouverneur d.d. 25 November 2016 bevattende o.a. een meer gedetailleerde beschrijving van de onderhavige problematiek inzake de concept Landsverordening voor de ontwikkeling te Oostpunt.*

[3] *Raad van Advies (2016) RVA NO. RA/08-16-LV 07/10/2016 Ontwerplandsverordening herziening Oostpunt tot wijzigen van het Eilandelijk Ontwikkelingsplan Curaçao (A.B. 1995, no. 36) (zaaknummers 2014/041034 en 2015/016822)*

[4] *Sociaal Economische Raad (2016) Advies inzake de ontwerp-landsverordening herziening Oostpunt tot wijziging van het Eilandelijk Ontwikkelingsplan Curacao*

[5] *Zienswijzen Commissie (2014) Eindpresentatie beoordeling Zienswijzen*